

PERSPEKTYWY POLSKI W 2050 ROKU

Jerzy Kleer

POLSKA – 2050 ZARYS I KONCEPTUALIZACJA PRAC (TEZY)

1. Źródła pomysłu projektu były następujące:
 - ✓ Zalecenia Komisji Unii Europejskiej,
 - ✓ „Wyzwania przyszłości - Szanse i zagrożenia”, wydawnictwo Komitetu Prognoz "Polska 2000 Plus".
2. Cel opracowania (wizja projektu) to: *Zminimalizowanie dystansu cywilizacyjnego Polski w stosunku do rozwiniętych państw Unii Europejskiej,*
3. Początek prac to konferencja Komitetu Prognoz *Polska 2050* w Jabłonnej k. Warszawy 18-19 stycznia 2010. Planem pokonferencyjnej działalności Komitetu Prognoz są dwa tomy publikacji;
Tom I. *Spółeczeństwo i państwo,*
Tom II. *Gospodarka i Środowisko.*

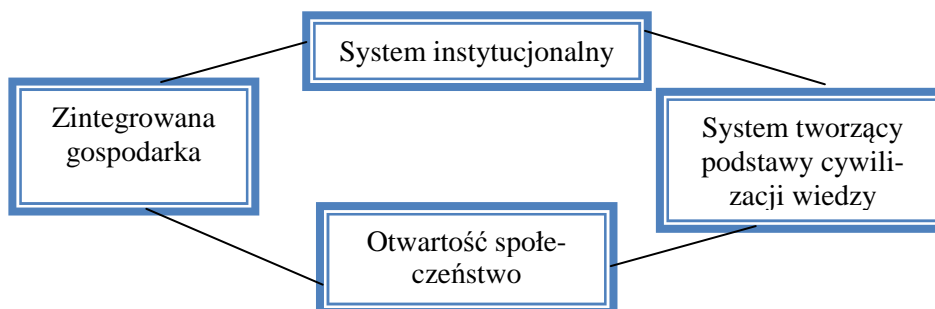
Studia i analizy, jakie znalazły się w obu tomach, są z jednej strony efektem tekstów, które częściowo były wygłaszane na konferencji w Jabłonnej w styczniu b.r., a częściowo opracowane specjalnie do wydanych tomów. Z rozważań, jakie znajdują się w owej publikacji, można wyprowadzić dwa twierdzenia;

 - Nastąpił znaczny postęp ekonomiczny i częściowa konwergencja PKB na mieszkańca w stosunku do średniej w Unii Europejskiej, oraz podobna sytuacja w wydajności pracy;
 - Wzrost gospodarczy nie przełożył się jednakże w znaczącym stopniu na rozwój cywilizacyjny.

Rozejście się obu tych procesów było w Polsce szczególnie wyraźne.
4. Cele analizy. Wstępnym, a zarazem podstawowym zadaniem analizy była próba identyfikacji barier, szczególnie w rozwoju cywilizacyjnym.
Odpowiedzialność za rozbieżność między wzrostem gospodarczym a dryfem cywilizacyjnym, przypada głównie na system kulturowy.

5. System kulturowy stanowi swoistą zbitkę związaną z historią, tradycją oraz brakiem ciągłości państwowej w ostatnich dwóch stuleciach.
System ten tworzą pozostałości cywilizacji agrarnej, anarchii szlacheckiej, konserwatywny nurt w kościele katolickim, roszczeniowo-egalitarnej spuścizna socjalizmu, dominacja indywidualnych korzyści, brak umiejętności działania na rzecz dóbr wspólnych oraz brak zaufania do państwa.
6. Bariery rozwoju cywilizacyjnego są następujące:
 - a/ Silnie utrwalony podział ideologiczny społeczeństwa,
 - b/ Kompleks problemów związanych z brakiem zaufania, który można podzielić na:
 - Brak zaufania do państwa,
 - Braku zaufania w społeczeństwie:
 - ✓ do „innych”: etnicznie, religijnie, obyczajowo, etc.
 - ✓ Inaczej myślących, przejawiający się w braku czy ograniczonej tolerancji,
 - ✓ do racjonalnych sporów publicznych,
 - ✓ brak zdolności do kompromisu.
 - c/ Silny wpływ na życie publiczne ze strony konserwatywnego nurtu w kościele katolickim,
 - d/ Nieefektywny system edukacyjny,
 - e/ Źle zarządzane państwo,
 - f/ Brak zmysłu organizacyjnego wokół wspólnych celów,
 - g/ Słabo rozwinięty sektor badań i rozwoju,
 - h/ Dualizm w rozwoju gospodarczym,
 - i/ Brak ciągłości w polityce gospodarczej,
 - j/ Niski wskaźnik wolności gospodarczej,
 - k/ Niespójność polityki gospodarczej i społecznej, przejawiająca się w wysokim stopniu zróżnicowania dochodowego i regionalnego,
 - l/ Ułomny system demokratyczny.
7. Konceptualizacja modelu postępu cywilizacyjnego wyrażona jest przez Tabelę 1.

Tabela 1. Segmenty kształtujące model

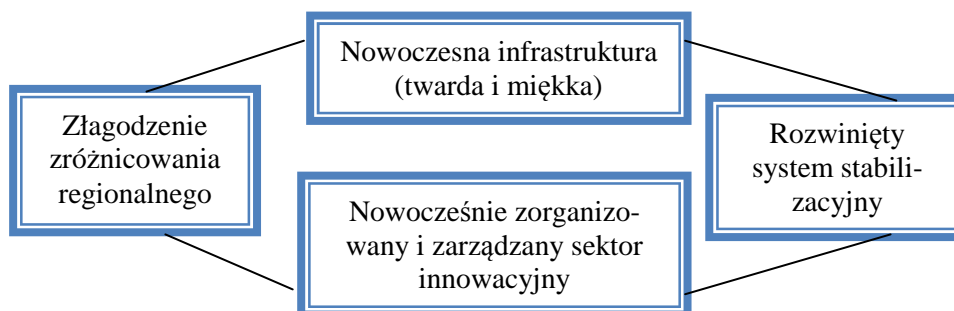

8. Poszczególne segmenty pełnią odmienną rolę w minimalizowaniu dystansu cywilizacyjnego.

Segment I tworzy warunki zapewniające formalny i faktyczny rozwój z jednej strony, a z drugiej, stwarza przesłanki spójności społecznej, co przełożyć się może na zwiększenie zaufania do państwa, umożliwiając realizację podstawowych priorytetów nie tylko gospodarczych, ale i cywilizacyjnych.

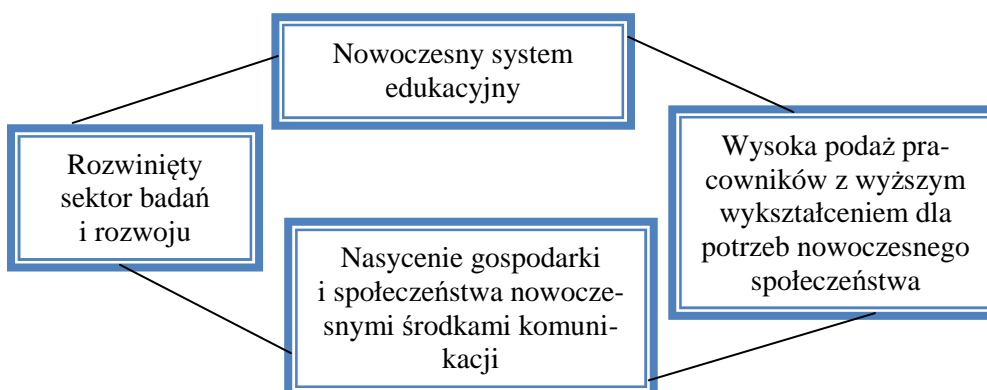
Zadaniem segmentu II jest stworzenie zintegrowanej gospodarki, która stanowi podstawę postępu cywilizacyjnego. Można to zobrazować według czworoboku z Tabeli 2.

Tabela 2. Zintegrowana gospodarka

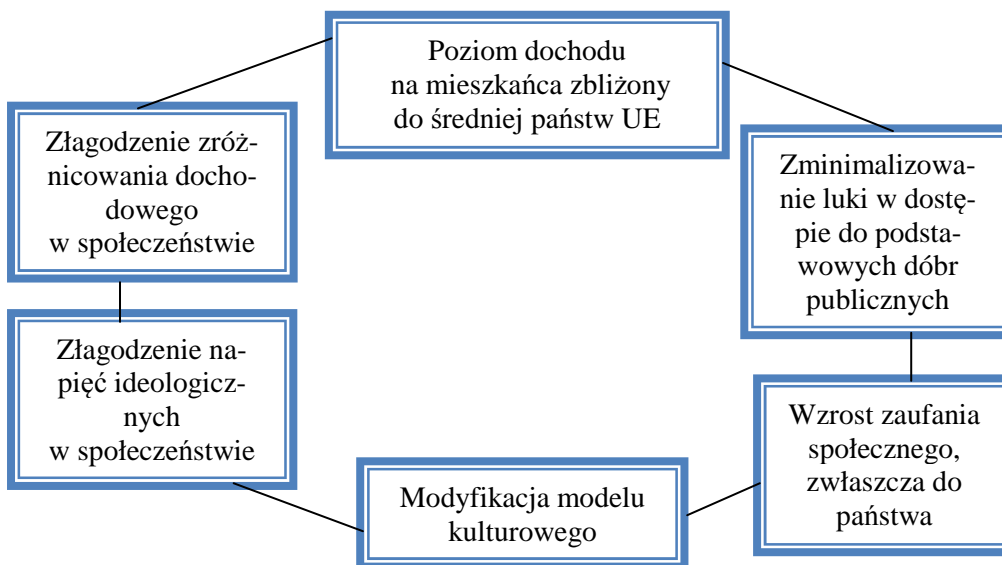
Segment III obejmuje główne ścieżki mające zapewnić minimalizowanie dystansu cywilizacyjnego, przez stworzenie podstaw cywilizacji wiedzy. Segment ten można opisać za pośrednictwem czworoboku jak w Tabeli 3:

Tabela 3. System tworzący podstawy cywilizacji wiedzy

Segment IV tworzy specyficzny sześciokąt składający się z elementów wymienionych w Tabeli 4. Szczególny charakter segmentu IV ma w najogólniejszym stopniu odpowiedzieć na pytanie: „jakie ma być społeczeństwo polskie około drugiej połowy XXI w. Ogólna wizja dotycząca minimalizacji dystansu cywilizacyjnego jest związana z tym, co można określić jako otwartą gospodarkę i otwarte społeczeństwo.

Tabela 4. Otwarta gospodarka i otwarte społeczeństwo

9. Szczególne funkcje długookresowe państwa
 - Realizacja długookresowy celów strategicznych, jako zadań ponadpartyjnych i ponad-politycznych.
 - Ciągłość polityki państwowej.
 - Zapewnienie bezpieczeństwa we wszystkich obszarach życia społecznego.

10. Pozostają do uzupełnienia:
 - Scenariusze: prawdopodobny (raczej pesymistyczny); pożądany (umiarkowanie optymistyczny);
 - Priorytety działań (jakie elementy wpłyną najsilniej na poprawę perspektyw rozwoju cywilizacyjnego).

Prof. dr hab. Jerzy Kleer
Zastępca Przewodniczącego
Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus”